

WERK AAN DE WINKEL IN EEN TURBULENTE SAMENLEVING

Bedrijventerreinen zijn een bepalende factor in het vestigingsklimaat. Op de foto Schieoevers, Delft. (Foto: Annemarie van Oorschot)

In september heeft VNO-NCW West met hulp van Vladimir Voûte, lid VNO-NCW regio Rotterdam, een enquête onder haar leden gehouden met vragen over de arbeidsmarkt, het vestigingsklimaat en de brede welvaart. Met een respons van bijna 400 leden zijn de resultaten representatief. De belangrijkste conclusies op een rij.

ARBEIDSMARKT

Het tekort op de arbeidsmarkt is nijpend. Van de respondenten heeft 81 procent vacatures openstaan, 21 procent meer dan vijf. De leden geven de volgende top 3 van maatregelen aan om het probleem aan te pakken:

1. belastingen aanpassen, waardoor werken financieel aantrekkelijker wordt,
2. opleidingen afstemmen op de vraag op de arbeidsmarkt,
3. betaalbare woningen voor werknemers.

VESTIGINGSKLIMAAT

De leden geven deze top 3 van tekortkomingen aan op het vestigingsklimaat:

1. onsamenhangend overheidsbeleid (41 procent),
2. gebrek aan personeel in algemene zin (37 procent),
3. belemmerende regelgeving (27 procent).

BREDE WELVAART

Van de respondenten is 68 procent geheel of gedeeltelijk bekend met het begrip brede welvaart van VNO-NCW. Van hen vindt 69 procent het een goed initiatief. Bij de open vraag worden wel hier en daar twijfels geuit of deze crisistijd de goede tijd is voor ondernemen voor brede welvaart.

Van de respondenten draagt 74 procent bij aan de ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (SDG's).

Veel leden gaven aan hun antwoorden te willen toelichten. De redactie heeft vier ondernemers geselecteerd die dat in dit artikel doen:

1. **Arbeidsmarkt** – Judith Littel, directeur ICT-bedrijven Promax en ActiveView;
2. **Vestigingsklimaat** - Giel Biersteker, DGA Biersteker Bouw, Dak- en Geveltechniek;

3. **Brede Welvaart** - Arrèn van Tienhoven, directeur Arcadis.

Annelies van der Vorm, DGA Plantwijck, is de vierde respondent en geeft haar visie op een overkoepelend thema: de ontwikkeling naar een nieuwe, duurzame economie.

De interviews zijn afgenomen door Pascale Warners, lid van VNO-NCW West.

ONDERNEMERSVERHALEN

Meer interviews met leden van VNO-NCW West vind je op: www.vno-ncwwest.nl/ondernemersverhalen

JUDITH LITTEL, PROMAX: 'WIJ WILLEN CHAMPIONS LEAGUE SPELEN'

GIEL BIERSTEKER, BIERSTEKER BOUW, DAK- EN GEVEL- TECHNIEK: 'VAN DE GEMEENTE VERWACHT IK EEN DUIDELIJKE VISIE'

Het vinden en behouden van goede arbeidskrachten in de ICT is een uitdaging. Dat ervaart ook Judith Littel van de ICT-bedrijven Promax en ActiveView in respectievelijk Bergschenhoek en Alblasterdam. "Wij zoeken hoogopgeleide mensen. De complete bedrijfsprocessen van onze klanten rusten op onze infrastructuur. Zelfs het eenvoudigste werk bij ons vraagt om veel precisie. Gelukkig krijgen we alle vacatures uiteindelijk wel ingevuld. Maar dat vraagt veel inspanningen."

Het liefste zou Promax-directeur Littel, tevens bestuurslid van VNO-NCW Oostland, uitsluitend zelf werven. Ze plaatst vacatures op Indeed en social media, maar dat levert meestal niet de gewenste kandidaten op. "We zijn gedwongen met recruiters te werken. Dat kost ons duizenden euro's per jaar. Nieuwe medewerkers krijgen een contract voor zeven maanden, zodat we van beide kanten kunnen bekijken of het bevalt. Zien we eerder dat dit het geval is, dan bieden we soms na drie of vier maanden al een contract voor onbepaalde tijd aan. Zo

zijn we van die magische einddatum af en lopen we minder risico dat onze nieuwe medewerker rond die tijd vertrekt."

GECONTROLEERD GROEIEN

Bij Promax en ActiveView werken 62 medewerkers, verdeeld over vijf vestigingen. De ambitie is jaarlijks gecontroleerd te groeien met vijf tot tien medewerkers. "We doen er veel aan om onze medewerkers te behouden," vertelt Littel. "Ons credo is 'family first'. Is er iets met een familielid waardoor

'DE REGELDRUK NEEMT ALLEEN MAAR TOE'

iemand thuis nodig is? Dan nemen wij het werk van elkaar over. Verder organiseren we veel extra's en investeren we in opleiding en ontwikkeling. Wij willen 'Champions League' spelen, omdat wij vinden dat onze klanten dat verdienen. Bovendien heeft een succesvol bedrijf het voordeel dat mensen erbij willen horen." Er zijn binnen Promax drie takken van sport:

Cloud infrastructuur, Cyber Security en Artificial Intelligence. Promax ontving een MKB Idee-subsidie om opleidingen te ontwikkelen voor drie functies: chatbot bouwer, security engineer en business innovatiemanager. "Zomer 2023 zijn alle opleidingen klaar. We willen een samenwerking aangaan met een opleidingsinstituut dat onze kennis kan inhuren. Onze medewerkers leiden dan de mensen op voor deze functies. De pareltjes van de opleiding krijgen van ons een contract. Het is een goed voorbeeld van hoe wij investeren in de arbeidsmarkt."

REGELDRUK

Wat Littel van VNO-NCW verwacht? "Het zou voor mij logisch zijn als VNO-NCW in de regio's toetst hoe het gaat op de arbeidsmarkt. Die informatie kan dan in Den Haag geagendeerd worden. In Den Haag bedenken ze nu van alles waarvan ik mij soms afvraag of iemand er wijzer van wordt. De regeldruk neemt alleen maar toe. Dat is niet in het voordeel van de werkgever en de werknemer. Verder is er zoveel onduidelijkheid over bijvoorbeeld arbeidscontracten en de VAR-regeling. Het zou mooi zijn als wij daar met VNO-NCW iets aan kunnen doen."

In het gloednieuwe pand van Biersteker Bouw, Dak- en Geveltechniek in Honselersdijk is te zien welke duurzame technieken er allemaal mogelijk zijn. "Het is ons visitekaartje", zegt Giel Biersteker. "Hier pasten we al het mogelijke toe." Als nuchtere Westlandse ondernemer durft hij risico's te nemen. Financiële steun hoeft hij niet.

Ongeveer 80 procent van alle klanten is gerelateerd aan de tuinbouw. Biersteker richt zich op onderhoud en renovatie van bedrijfspanden en kantoren. Daarnaast verzorgt het bedrijf nieuwbouw. Duurzaamheid is bij alles de gemene deler. Als antwoord op de woningnood, ontwikkelde Biersteker een complete circulaire woning. Ook het eigen bedrijfspand is volledig energieneutraal en duurzaam. Naast de meer gangbare toepassingen heeft het onder meer luchtzuiverende gevelbekleding en dakbedekking en allerlei snufjes om directe zoninstraling te voorkomen. In het Westland is het moeilijk om een woning te vinden. Volgens Biersteker is er een grote behoefte aan starterswoningen en

kan de gemeente daarbij een rol spelen. "Zorg voor beschikbare bouwgrond en laat mensen voor tien jaar huren of pachten. Onder de twee ton bouwen wij energieneutrale woningen, die worden opgeleverd met materialenpaspoort. We hebben al een proefwoning in Den Helder. Komend jaar

'EEN ONDERNEMER MOET OP EIGEN BENEN STAAN'

bouwen we er 36 in Nieuw-Vossemeer. Met deze methode kunnen we in onze regio ook veel betaalbare, duurzame woningen neerzetten."

IN GESPREK GAAN

Ondernemen is volgens Biersteker risico nemen. In de coronaperiode had hij zakelijk een slecht jaar, maar investeerde hij toch in zijn nieuwe, duurzame pand. Corona en de oorlog in Oekraïne zorgden er ook voor dat veel opdrachten vervlogen. "Het hoort erbij", vindt hij. "Ik kon vast overheidssteun krijgen, maar vind dat je als ondernemer op eigen benen moet kunnen staan."

Hij ziet wel een rol voor VNO-NCW. "Voordat we ergens kunnen bouwen, gaat er veel tijd verloren. Het aanvragen van de financiering en vergunningen gaat steeds trager. Met eindeloos e-mailverkeer in plaats van persoonlijke gesprekken. VNO-NCW kan stimuleren dat partijen meer met elkaar in gesprek gaan. Laten we toewerken naar gezamenlijke oplossingen, zodat we mooie gebouwen kunnen neerzetten." Van de gemeente Westland verwacht Biersteker een duidelijke visie voor de komende jaren. "Er zijn te weinig geschikte bedrijventerreinen. Bedrijven willen wel, maar kunnen niet uitbreiden. VNO-NCW, de gemeente en de provincie moeten zorgen dat de kennis hier blijft. Centraliseer de kennis en opleidingen op het terrein van de Horti Campus zorg dat daar een hbo komt. Dat heeft weer aantrekkingskracht op bedrijven. Als we willen dat de tuinbouwsector in Nederland overleeft, dan moeten we in dit gebied investeren."

ARRÈN VAN TIENHOVEN, ARCADIS: 'VERGEET DE ACHTERSTANDSWIJKEN NIET!'

ANNELIES VAN DER VORM, PLANTWIJCK: 'WE MOETEN AF VAN RUPSJE NOOIT GENOEG'

"In 2050 leeft 60 tot 80 procent van de wereldbevolking in grote steden," zegt Arrèn van Tienhoven van Arcadis. "Hoe houden we steden leefbaar? Dit jaar publiceerden we voor de vijfde maal de wereldwijde Sustainable City Index en voor de tweede keer de Nederlandse Gezonde Stad Index. Rankings die aangeven hoe de inrichting van steden bijdraagt aan de gezondheid van de inwoners."

Om te meten hoe gezond een stad is, kijkt Arcadis naar de gebouwde omgeving, mobiliteit, buitenruimte, het milieu en de gemeenschap. Hoe is de luchtkwaliteit? Zijn er genoeg voorzieningen? Is er groen op loopafstand en voelen mensen zich veilig? Dergelijke vragen komen aan bod. In de Gezonde Stad Index vergeleek Arcadis dit jaar 25 Nederlandse steden met elkaar, 5 meer dan in 2020. "Groningen was voor de tweede keer de gezondste stad. Per saldo doen alle steden het beter dan twee jaar terug," zegt Van Tienhoven. "Wij spreken beleidsmakers, ontwikkelaars en bouwers in alle steden. De index stimuleert hen om van andere steden te leren."

In een gezonde stad is volgens Van Tienhoven geen armoede. Hij roept op om de achterstandswijken niet te vergeten. "Er zijn voldoende voorzieningen nodig om iedereen echt mee te laten doen. Bijvoorbeeld een buurthuis, gezondheidszorg, sportfaciliteiten en parken."

GEEN ARMOEDE

Ik maak mij grote zorgen om de energiearmoede. Mensen die het al niet breed hebben, kunnen hun energierekening niet betalen. Er dreigt een extra achterstand te

'IK MAAK MIJ GROTE ZORGEN OM DE ENERGIE-ARMOEDE'

ontstaan omdat zij in slecht geïsoleerde huizen wonen. We horen dat mensen de verwarming uitzetten, waardoor er schimmels ontstaan. Zo wordt het energieprobleem op den duur een gezondheidsprobleem. Hoe kunnen we deze groep helpen en de kloof

tussen arm en rijk dichten? Daarover spreken wij met overheden. Iedereen zou voldoende welvaart moeten hebben." Binnen VNO-NCW ziet Van Tienhoven bedrijven die actief bijdragen aan een brede welvaart. Zij laten bijvoorbeeld statushouders voor zich werken. Arcadis ontwikkelde hiervoor zelf een programma met leer-werkplekken.

STIKSTOF

Verder ziet hij dat er tijdens bijeenkomsten aandacht is voor duurzaamheid. "Het gaat bijvoorbeeld over vergroening van bedrijventerreinen en modulair bouwen. Dat zijn allemaal stukjes van de puzzel." Voor VNO-NCW heeft hij nog wel een tip. "Er dreigt veel stil te vallen door de stikstofcrisis. We willen op de oude manier door, maar kunnen ons beter afvragen hoe nu verder. Hoe kunnen we emissieloos bouwen? VNO-NCW kan daarin voortrekker zijn. Ik ben ervan overtuigd dat we samen veel meer kunnen bereiken."

Wil je vanuit VNO-NCW West meer doen voor brede welvaart? Klop aan bij onze commissie.

Twintig jaar geleden was Annelies van der Vorm met haar investeringsbedrijf Plantwijck al voorloper. "In die tijd financierden we startups van lefgozers die hun nek durfden uit te steken. Zij kozen voor een nieuwe manier van ondernemen en durfden tegen de stroom in te zwemmen met oog op een betere wereld."

Met Plantwijck investeert Van der Vorm in jonge bedrijven die in uiteenlopende sectoren actief zijn, zoals medische preventie, textiel van petflessen, verantwoord kasjmier uit Nepal, regeneratieve landbouw en eten direct van de boer. In Mozambique heeft ze een eco-duikresort dat gerund wordt door lokale mensen. Haar drive om de wereld te verbeteren zit volgens Van der Vorm in de genen. "Ik kom uit een vermogende familie die veel deed voor de stad Rotterdam. Mijn vader en broer hebben altijd oog gehad voor het sociale deel van hun bouw- en vastgoedbedrijf. Ook mijn oma stond klaar voor de wereld. Ik had altijd al dat sociale gevoel. Het is fantastisch als ondernemers met hun ziel en zaligheid in een bedrijf stappen. Die geef ik graag een zetje, zodat

ze verder komen. Dat hoeft niet altijd financieel te zijn. Dat zetje kan ook bestaan uit goede raad of verbinding met iemand in mijn netwerk."

RUPSJE NOOIT GENOEG

'De nieuwe economie' vindt Van der Vorm een vaag begrip. "We zitten in een transitie van een verdienmodel naar een bestaansmodel. Mensen worden zich ervan bewust dat geld een middel is en geen doel. Van dat eeuwige 'rupsje nooit genoeg' moeten

'SOCIAAL ONDERNEMEN IS NIET INGEWIKKELD'

we met elkaar af. Iedereen moet bestaansrecht hebben. Bij het investeren in startups vind ik het heel belangrijk dat niet de aandeelhouder op nummer 1 staat. Er moet aandacht zijn voor alle stakeholders. Elke onderneming hoort sociaal te zijn. De welvaart is zeer oneerlijk verdeeld in de wereld. Ik ben voorzitter van de Rotterdamse Impact Raad, dat is de adviesraad van de

Rotterdam Impact Coalitie. Wij jagen het sociaal ondernemen aan in de stad. Ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt willen graag aan het werk. In de nieuwe economie ontstaat meer het inzicht dat iedereen recht heeft op zijn portie. Iedereen heeft zijn eigen waarde en wordt daarop beoordeeld."

LOYALE WERKNEMERS

"VNO-NCW kan actiever stelling nemen," vindt Van der Vorm. "Ik ga al jaren naar de Bilderbergconferentie. Het zou zo mooi zijn als VNO-NCW daar een vervolg aan geeft. Bijvoorbeeld via voorlichtingsavonden. Hoe neem ik iemand in dienst uit een kwetsbare groep? Wat kan ik doen om duurzamer te werken? Dergelijke kwesties zijn voor veel ondernemers nog een enorme uitdaging. Sociaal ondernemen is niet ingewikkeld en je krijgt er loyale werknemers voor terug."